

אחרון של פסח שחל בשבת ודיני הסדר - שיעור 148

I. לבשל קניידליך בשביעי של פסח שחל ביום ו' לצורך שבת אם הניח עירוב תבשילין (אם אומרים הואיל על דבר שאסור באכילה ואם הואיל תלוי בדין מתוך)

(א) עיין בספר בן איש חי (פרשת זו סקמ"ח) דמי שנזהר מלאכול קטניות בפסח אסור לו לבשלן בחג בשביל מי שאינו נזהר בהן ומקורו מהא דסימן תקכ"ז - כ ברמ"א ובמ"ב סקמ"ח שמי שמתענה ביום טוב אסור לבשל לאחרים אפילו לצורך בו ביום ולצורך שבת אסור אפילו הניח עירוב תבשילין דהוי כמי שלא הניח עירוב שאינו מבשל לאחרים ועיין בשו"ת חתם סופר (ט"ט) שדעת חמיו הגרע"א להתיר לבשל פירות יבישים בז' של פסח לצורך אחרון של פסח שהוא שבת משום דחולה שאין בה סכנה שכיח ואמרינן הואיל אבל הוא חולק על דבריו כי אף אם נאמר דחולה שאין בו סכנה שכיח מ"מ אינו שכיח שיאכל דוקא פירות יבישים ורוב הפוסקים חולקים על הגרע"א ואוסרים פירות יבישים וגם קטניות. משמע מכל זה דלא אמרינן הואיל על דבר שחל בו איסור

(ב) עיין בשו"ת האלף לך שלמה (ש"ג) שכתב שמתענה שאני כיון דאסור לו לבשל לעצמו והוא איסור כלליות לא שייך לומר מתוך אבל בנידון דידן כיון דשאר דברים מותר לו לבשל לעצמו אע"ג דהקניידליך אינם ראויים לו היום מ"מ אי מיקלעי אורחים חזיא להו ומשמע דהדין דהואיל תלוי בדין מתוך (רשב"א שנת ל"ט: ד"ה "הא דתני") וממילא הוא הדין קטניות ופירות יבישים מותר משום הואיל (עיין תס"ז - ח) ועיין באחרונים דדבר שאסור משום חומרא מותר לבשל ביו"ט (מג"א ומ"ב)

(ג) ויש מתירים מצה שרויה או קניידליך ואוסרים קטניות ופירות יבישים דכיון שהמנהג לאסור אכילתן הוא מדינא עפ"י הראשונים לא אמרינן הואיל (דעת תורה תקכ"ז - ח) ועוד כיון שלהנהגים איסור אסור כדבר מדינא ולא מחמת חומרא בעלמא (חזו"א מ"ט - סקמ"ז) ועוד יש לחשוש שמא יבואו לאכול מהם אגב העיסוק בהם (שו"ת הלכות קטנות ח - קי"ח) אבל מצה שרויה וקניידליך או מצה שאינה שמורה שאינו אלא חומרא בעלמא ואף בין האשכנזים יש הנוהגים לאוכלם בפסח ולכן אין איסור בשביעי של פסח לצורך שבת אם יש ע"ת וע"ע במועדים וזמנים (ז - קט"ז) דאסור דחייש דילמא אתי למיכל מינה בשביעי של פסח

(ד) למעשה יש להתיר הקניידליך שרובו המתירים ועיין בשער הציון (תקכ"ז - סקמ"ו) שהביא כמה פוסקים שחולקין גם על הדין דמתענה של הרמ"א שדומה יותר למי ששבע ואינו יכול לאכול דאומרים הואיל משא"כ למי שלא עירב מעיו"ט דהתם כיון שלא עירב איסור יו"ט חל עליו ועוד שאין זה רק איסור פרטיות ואומרים מתוך וגם כן הואיל ועוד אפילו אין אומרים הואיל על איסור פרטיות אבל על חומרא בעלמא אומרים הואיל

II. אם העירוב תבשילין מועיל דוקא לתקן צרכי סעודה לצורך מחר

(א) עיין במג"א (תקכ"ח - סקמ"ז) דאין הע"ת מתיר אלא צרכי הסעודה (בשם הר"ן) ולכן לפי זה יש לאסור להביא המחזוריים לבית הכנסת וקיפול טלית מיו"ט לשבת וכן משמע ממ"ב (סקמ"ג) ושע"ת (תרס"ז - ח) כתב שאסור להכין ביו"ט את הספר תורה לקריאה לצורך שבת (בשם המחזיק ברכה) וכן כתב הרמ"א דאפילו אם הניח עירוב תבשילין אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין ביום טוב שחל ביום ו'

(ב) עיין בהג"ה לרעק"א (סימן תקכ"ח תרס"ז) שמותר להכין ביו"ט הס"ת לקריאת שבת וכן הביא השע"ת (זסימן תק"ח) בשם הנודע ביהודה שמותר להכין המקוה ביו"ט לצורך טבילה בשבת על סמך העירוב תבשילין ועיין באליהו רבה (סימן ש"ז - סקמ"ח) בשם המהרש"ל דע"ת מועיל להתיר קיפול בגדים מיו"ט לשבת ועיין בהגהות הגרע"א (סימן ש"ז על המג"ח - סקמ"ו) שמתיר לעשות כל דברים שאיסורם משום טירחא והכנה ואין בהם משום מלאכה ממש מיום טוב לשבת אפילו בלא ע"ת דאין צרכי שבת נעשה ביום טוב רק במלאכות גמורות ולא בדברים שאיסורם משום טירחא